

Predstava
 "Kate
 Kapuralica",
 DLII, 2011.
 godine

PROJEKT DUBROVAČKIH IGARA NA TEMU PIRNIH TEKSTOVA

Kako od vjenčanja napraviti - dramu?

➔ Jedan od ciljeva projekta je stvoriti radove koji će biti inspirirani dubrovačkim pirnim običajima, a finale će biti premijerna izvedba tekstova okupljenih u naslov 'Odbrojavanje – na piru s Držićem i Nalješkovićem'

Osim što s izrazitom financijskom stabilnošću kreću u novu festivalsku sezonu, Dubrovačke ljetne igre najavili su pokretanje istraživačko-umjetničkog projekta u suradnji s Akademijom dramske umjetnosti u Zagrebu.

BRUNO LUCIĆ
 DUBROVAČKE LJETNE IGRE

Kako su izvijestili, projekt se temelji na pirnim dramama i običajima jer upravo će finale cijelog projekta biti premijerna izvedba pirnih tekstova okupljenih u naslov "Odbrojavanje – na piru s Držićem i Nalješkovićem" prvog dana kolovoza u prostorima tvrđave Minčete. Što stoji posrijedi, otkriva pomoćnik za dramski program, redatelj Saša Božić.

Ekstra edukacija

Istraživačko-izvedbeni projekt novom je u programaciji Dubrovačkih ljetnih igara kojim se dosadašnjoj suradnji sa studentima umjetničkih akademija želi dati koncizniji okvir. Projekt počiva na istraživanju koje će studenti glume, režije, dramaturgije i plesa tijekom ljetnog semestra provesti s različitim stručnjacima, kako iz kazališne struke tako i iz

Predstava
 "Arkulin" na
 Dubrovačkim
 ljetnim
 igrama
 2008.
 godine

Što ti bilo grko, neka ti bude slatko

Nikolina Farčić napominje kako se tradicionalnost u velikoj mjeri zadržala na području Primorja i Konavala, a moderni trendovi se itekako osjete. - Anglosaksonska kultura generalno postavlja standarde današnjih vjenčanja. Naravno da je vidljiv njen utjecaj i da se neminovno prihvaćaju neki novi trendovi, međutim više kod civilnih vjenčanja. Ona vjerska ostaju ipak nositelji tradicije i poštuju

protokole, odnose i uzance. Mlada se danas sigurno dovoljno dugo odmjerava da se vidi "da nije grbava ili šepava" na Facebooku, Instagramu, Tinderu i drugim check-out platformama. Danas će razlog neke spektakularne prošnje prije bit objava na Facebooku ili Instagramu nego sama emocija. Sve su nekadašnje zdravice bile uputne životne mudrosti, lijepe želje za dug

život u veselju i u skladu. Miraz nakon 2. svjetskog rata više nije obavezan pa se udati može i bez njega. Dotu je nekad sa sobom mlada donosila i ostajala bi njena. Danas u dotu treba nositi sebe i ostat svoja, otprilike. Mladu je nekad svekrva dočekivala na vratima s ožicom meda govoreći: "Što ti bilo grko, neka ti bude slatko". Od koga je, dobro je, ističe Farčić

DRŽIĆ I NALJEŠKOVIĆ PISALI SU KOMEDIJE KOJE SU SE IZVODILE ZA SVRHU VESELJA NA PIRU. ZA DRŽIĆA SE ZNA DA JE 'NOVELU OD STANCA' NAPISAO PO NARUDŽBI ZA SVOG PRIJATELJA ZAMANJU, ZA NJEGOV PIR

povijesti umjetnosti, književne teorije, antropologije i kulturalnih studija. Na kraju tog procesa radit će svoje umjetničke radove koji će biti inspirirani dubrovačkim pirnim običajima, kako u prošlosti tako i danas. - ističe prvi čovjek drame.

Božić otkriva i što će se točno istraživati i na kojim će se materijalima raditi.

- Projekt počiva na tekstološkim, teatrološkim i kulturno-antropološkim analizama odabranih dramskih djela renesansnih dramskih pisaca: Nikole Nalješkovića i Marina Držića, te obuhvaća dijelove njihova opusa: pastoralno-idilične drame, pokladne, pirne igre, mitološke drame s posebnim naglaskom na pirne predstave koje su se izvodile po kućama građana Dubrovnik. Zanima nas kakve se izvedbe privatnosti njeguju u suvremenom Dubrovniku. Kao što znamo, Dubrovnik je jedna od omiljenih pirnih destinacija - poručuje Božić.

Pirovi kroz stoljeća

U sklopu projekta najavljen je niz predavanja, a jedna od govornica je profesorica hrvatskog jezika i književnosti Maja Milošević: - Držić i Nalješković pisali su drame, komedije koje bi se mogle ili su se izvodile za svrhu veselja na piru. Odakle i ime. Za Držića se zna da je "Novelu od Stanca" napisao po narudžbi za svog prijatelja Zamanju, za njegov pir.

U Noveli i ima lascivnih, malo primitivnih "zezanja" na račun seksa. Tipa, dužina mača i posjet ženama "koje pengaju lice". Mislim da se pirne drame općenito mogu podijeliti u dvije skupine: one koje veličaju svetu vezu muškarca i žene - prijazno, idilično, pastoralno primjerice kao u Držićevoj "Tireni". Drugi način je vulgarno, lascivno, prostački što slijedi Plautov način prikaza stvarnosti, a zasniva se na ruganju prema ljudskoj seksualnosti. Držim da je cilj smijeh, zabava, veselje, kao jedna vrsta proslava ljudskog života, onog njegova najboljeg dijela - ističe Milošević.

Jedna od najavljenih predavačica je Nikolina Farčić. Predsjednica Ceha ugostitelja i turističkih djelatnika Obrtničke komore Dubrovačko-neretvanske županije govorit će o piru u svakodnevici paralele između minolog i današnjeg vremena.

- Rastrošnost u vremenu potrošenome na pirovanje, a onda i rastrošnost u darivanju često je bila na udaru kritika javnosti pa je dubrovačka vlast 1235. zakonom ograničila vrijeme pirovanja na jedan dan ne bi li zaustavila to pretjerivanje. Danas se ponekad pretjeruje, ali nema zakonskih ograni-

čenja. Današnji običaji u kontekstu pirovanja često modificiraju postojeće, vidljivo se mijenja i struktura stanovništva koja sa sobom donosi neke svoje običaje i kompromise. To nužno ne znači negiranje postojećih, poglavito primorskih i konavoskih pirnih običaja, štoviše, ponekad pozitivno utječe na to da se do istih još više drži i da ih se generacijama prenosi na buduće mladence. Darivanje i dan danas implicira, uz regale, tortu ili pandišpanj - kazuje Farčić.

Uloge iste, ali...

- Prije se barjak posuđivao iz crkve, od poslijeratnih godina sva su naša, svehrvatska vjenčanja praćena trobojnicom - dodaje Farčić - Ako navijate za Hajduk, onda i bengalkama kao neizostavnim folklorom, toga se ne odriče niti jedna poštena navijačka familija, makar i kaznu zaradili. Sve na svekoliku začuđenost i nevjericu posjetitelja Grada koji često ovjekovječe takve hrvatske uzance raširenih očiju i otvorenih usta.

Prst se pred okom u Gradu ne vidi, a vatrogascima, koje smo nekad avizavali (javljali) da se ne brinu, sad je to redovna subotnja dimna kulisa. Zamijenili smo dane, subota je "the" dan za vjenčanja, umjesto nedjelje - kaže predsjednica Ceha.

- Nekad glavni časnik, danas slavni ili neslavni kum, imaju istu ulogu. Zrcale se često te uloge nazivajući se možda drugačijim imenima, ali neizostavne su u svojoj važnosti. Ono što se nekada govorilo i prenosilo usmenom predajom u rimi i kićenim versima, danas je spretniji ili nespretniji govor mladoženje, opet uvjetovan i promilima. Zadržao se i neparan broj časnika ilitiga "bestmenova", da se ne ureče mladi par - objašnjava Farčić. No, uz njegovanje uloga, pirovi su doprinijeli i razvoju poezije u znaku "amora".

- Za one krasne dubrovačke uzance kad su se mladoj za pir stihovi ljubavni pisali, oni od kojih se duboko uzdisalo, prisjetimo se jednih takvih u ime zaboravljene vještine i prekinate uzance, stihova koje je moja prijateljica dobila na rego za svoje vjenčanje kako bi se i ona i svi mi spominjali kako su se nekad djevojke udavale. Bilo je to 6. rujna 1896. za pir Rodoljubnoga Gospodina Frana Tošića i Dražesne Gospodice Pavle Stjepović-Dabrović.

U dotu je dobila komad rekamane (ukrašene) posteljine, dio dote dotične dražesne gospođice, inače sestre njenoga pranova, a nota bene, za dotu su joj učinili i krasnu kamenu kuću iza hotela Imperial na Pilama. Da su bar takve uzance do današnjih dana ostale, stihovi ljubavni i kućica na Pilama. I DO in DU, naravno - zaključuje Farčić.●